

PALEOLITICUL INFERIOR DIN ROMÂNIA: O REEVALUARE DIN PERSPECTIVA DESCOPERIRILOR DIN SITUL DEALUL GURAN

ADRIAN DOBOȘ*, RADU IOVITA**

Keywords: Southeastern Europe, Lower Palaeolithic, taphonomy, Dealul Guran, Middle Pleistocene.

Abstract: Southeastern Europe played an important role in understanding the dynamics of hominin colonizations during the Pleistocene. Consequently, in the recent years, much valuable work has been done in re-assessing the Lower Palaeolithic record in this part of Europe. We provide a brief synthesis of the discoveries currently assigned to the Lower Palaeolithic in Romania and we conclude that many of them were interpreted as Lower Palaeolithic solely according to typological criteria, whereas some pieces have natural origin. We then present the site of Dealul Guran, which we argue is the first reliable Lower Palaeolithic occupation on today's Romania territory, dating from MIS 11.

Cuvinte-cheie: sud-estul Europei, Paleolitic Inferior, tafonomie, Dealul Guran, Pleistocen Mijlociu.

Rezumat: Europa de sud-est joacă un rol important în cunoașterea dinamicii colonizărilor umane de-a lungul Pleistocenului. În ultimii ani se înregistrează o preocupare crescândă pentru reevaluarea descoperirilor atribuite Paleoliticului Inferior în această parte a continentului. Articolul nostru prezintă o succintă sinteză a descoperirilor atribuite Paleoliticului Inferior din România. Am observat că multe unelte au fost atribuite acestei perioade exclusiv pe criterii tipologice, în vreme ce alte piese par mai degrabă a fi naturale. În continuare, este prezentat situl Dealul Guran, care reprezintă prima descoperire *in situ* atribuibilă Paleoliticului Inferior, datată în MIS 11.

INTRODUCERE

Problema primelor colonizări umane ale Europei reprezintă un subiect pe cât de interesant, pe atât de disputat. Descoperirile atribuite cu certitudine Paleoliticului Inferior, deși au devenit mai numeroase în ultima vreme, sunt încă departe de a fi suficiente pentru a furniza o imagine completă a dinamicii ocupării continentului în intervalul 1,8–0,3 MA (Mega annum).

Una dintre principalele teme de dezbateră privește cronologia migrațiilor *Out of Africa* a grupurilor de hominini în Europa, problemă pentru care sunt furnizate mai multe explicații, sugestiv sintetizate în ipotezele denumite *Europa bătrână*, *Europa tânără* și *Europa matură* (Carbonell *et alii* 1996).

Adeții primei ipoteze propun o cronologie lungă, adică ocuparea timpurie a Europei, în jurul a cca 2 MA, pe baza descoperirilor din situri ca Chilac, Le Coupet, Prezletice, Beroun etc. (Bonifay, Vandermeersch 1991; Chavaillon 1991; Fridrich 1991). Industria litică din aceste situri, compusă în principal din *choppers*, *chopping tools* și poliedre a fost atribuită Paleoliticului Foarte Vechi. Această teorie este însă contrazisă de unii specialiști, care argumentează că o examinare critică atât a materialului litic cât și a întregului context al descoperirilor nu le validează drept situri arheologice. Alternativa este „cronologia scurtă”, conform căreia Europa a fost colonizată după cca 500 ka (kilo annum) (Roebroeks 1994; Roebroeks, van Kolfschoten 1994), moment după care siturile descoperite sunt relativ numeroase, au niveluri arheologice ce conțin industrii litice de origine antropică sigură, faună și urme de folosire a focului. Menționăm aici siturile acheuleene Beeches Pit (Preece *et alii* 2006), Cagny-la Garenne (Tuffreau *et alii* 2008), Grande Vallée (Hérisson *et alii* 2012), siturile cu industrie atribuită modului 1 (nuclee și așchii) Yarimbargaz (Kuhn *et alii* 1996), Dealul Guran (Iovita *et alii* 2012) sau siturile cu industrii ale modului 1 cu piese de mici dimensiuni: Bilzingsleben (Brühl 2003), Schöningen (Thieme 2003), Vértesszölös (Dobosi 1998) etc.

* Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, e-mail: addobos@fulbrightmail.org

** MONREPOS Archaeological Research Centre and Museum for Human Behavioural Evolution, Neuwied, iovita@rgzm.de; Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Department of Human Evolution, Leipzig.